

A composite image showing three stages of a plant's development. On the left is a young seedling with two leaves. In the center is a more developed plant with several long, narrow leaves. On the right is a mature plant with a large, brown, papery structure at the top, possibly a flower bud or seed pod. The plants are growing out of a dark, textured substrate against a dark background.

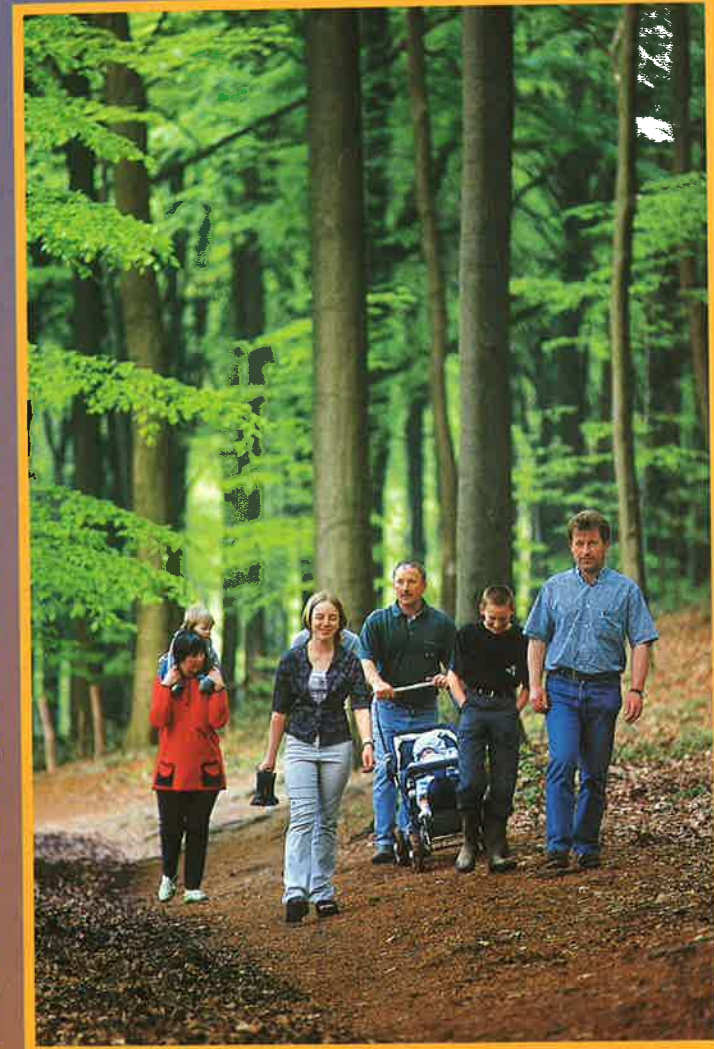

De Zomerboskrant

vijf
verrassende
zoektochten
in de mooiste
Vlaamse bossen.

Kleurrijke wandelkaart

(foto: N. Huy5)

William Lloyd Garrison
William Lloyd Garrison
William Lloyd Garrison

DeMorgen
ONAFANKETIE DAGBLAD

De zomerboskrant is te bestellen bij (ook voor meer info): prijs 150 Belgische frank
Vereniging voor Bos in Vlaanderen (V.B.V.)
Geraardsbergsesteenweg 267 - 9090 Gontrode-Melle
tel.: 09/252.21.13 - fax 09/252.54.66 - e-mail: vbv@rug.ac.be

De V.B.V. biedt u vijf zomerzoektochten verspreid over Vlaanderen:

West-Vlaanderen Duinbossen De Haan

Deze stevige wandeling door de duinen vergast u op het beste van wat onze kust te bieden heeft: zee, strand, bos en duinen. Een ideale gelegenheid om iets meer te weten te komen over de vorming van dit unieke landschap.

Limburg Het Bergervan

De wandeling in het Bergervan is een combinatie van open waters, kleine landschapselementen, veel vogels, grote grazers, bossen en weiden, vissers en wandelaars, rust en stilte. In 1993 vielen de luidruchtige ontgrindmachines stil en kon deze waardevolle biotoop aan een herstellingsproces beginnen. De omgeving inspireerde in het verleden menig schrijver, u zult wellicht ook niet aan haar bekoring ontsnappen.

Oost-Vlaanderen Fietstocht Makegemse bossen - Aelmoeseneie

De fietstocht voert u langsheen het traject van het Regionale Bos, dat in de nabije toekomst zal gerealiseerd worden. Fietsend ontdekt u niet alleen de prachtige voorlopig nog versnipperde boscomplexen, maar ook wat er nog rest aan onge-rept groen tussen de sterk verkavelde gebieden eromheen.

Antwerpen Kesselse Heide

Met deze wandeling stapt u zo het decor van de alomgekende schlager 'Op de purperen hei' binnen. Zand, bos en uitgestrekte heidevelden zijn de kernwoorden van dit prachtig bos- en natuurgebied.

Vlaams Brabant Charteuzenbos

Deze wandeling laat je kennis maken met één van de nieuwste domeinbossen van Vlaams-Brabant, gelegen in de buitenwijken van de Leuvense agglomeratie. Dit mooie bos is in elk opzicht afwisselend. De wandelafstand bedraagt slechts 3 kilometer, maar uitbreidingsmogelijkheden zijn er in overvloed. Ideaal voor een zomerse avond-picknick en voor een combinatie met andere familie uitstapjes in Hageland of Leuven.

Voor het hele gezin

Bij het samenstellen van de zomerzoektochten is er rekening gehouden met jong en oud. Zo kan het hele gezin genieten van een mooi dagje uit. De fietstocht in Oost-Vlaanderen is met 25 kilometer voor de allerkleinsten misschien net iets te lang. Maar als je er voldoende tijd voor uittrekt, is het wel haalbaar. Elke zoektocht is bovendien uitgetekend op een kleurrijke en uitvoerig geïllustreerde uitneembare kaart.

De zomerzoektochten zijn een organisatie van de Werkgroep Recreatie van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen met de sterk gewaardeerde medewerking van de toeristische federaties van de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen. Een speciaal woordje van dank aan Theo Vitse, Jim Casaer, Ilse Pauwels, Frans Pauwels, Norbert Huys, Jean Dreesen, de boswachters en de vele sponsors.

Deze Zomerboskrant is mede mogelijk gemaakt dankzij de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Bos & Groen, Stichting Leefmilieu vzw/KBC en de krant De Morgen.

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bos & Groen

De Morgen
ONAFHANKELIJK DAGBLAD

Astrid Park

Astridplein
8420 De Haan

Taverne Bosrand

Park Hoge Kempen
Ketelstraat 77
B-3680 Neeroeteren-Maaseik

De Zoete Zonde

Bosstraat 1
B-9820 Munte

Taverne 't Steentje

Elzeestraat 7
B-2560 Kessel-Station

Café de Kastaar
Schoolbergenstraat 218
B-3010 Kessel-Lo

Beste bosvrienden,

De zomer is alweer in aantocht en de vakantieperiode staat voor de deur. Tijd dus voor de jaarlijkse Zomerboskrant van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen. Het wordt zo stilaan een traditie dat de VBV in de zomerperiode uitpakt met een stevige Boskrant die volledig gewijd is aan vijf diverse zoektochten in Vlaanderen. Met deze derde editie willen we onze leden en sympathisanten vijf spannende en leerrijke zoektochten aanbieden, traditiegetrouw verspreid over de vijf Vlaamse provincies.

Uiteraard is de bedoeling van deze zoektochten in de eerste plaats om te genieten van enkele ontspannende vakantiedagen in het bos en om de waarde van ons bos vanuit verschillende gezichtspunten te herontdekken.

Het decor van de zoektochten is het bos. Naast het belang van het bos voor de mens wordt dieper ingegaan op de leefwijze en andere wetenswaardigheden van dieren en planten.

Er wordt ruime aandacht besteed aan de plaats van het bos in het landschap. Het bos is een geschikt aanknopingspunt om meer te leren over de cultuurhistorische achtergrond van de streek.

Het is duidelijk dat we tijdens en na dergelijke wandeling (of fietstocht) de benen eventjes wensen te laten rusten. Waar kan men beter zijn om over de ervaringen na te praten dan in een gezellige lokale cafetaria of kroeg? Een uitgelezen moment om de antwoordkaart correct in te vullen. Per zoektocht is er immers een mooie hoofdprijs voorzien. Wie alle zoektochten correct invult maakt ook kans op de hoofdprijs.

De Werkgroep Recreatie

Zomerboskrant zoekt recreant - Help mee!

Deze wandelboskrant wordt als los nummer verkocht voor de prijs van honderdvijftig frank. Spotgoedkoop als je bedenkt dat alleen al met de toegevoegde drankbonnen je dit bedrag snel terugverdient. De gratis toegevoegde wandelkaart van de vijf zoektochten en de kleurrijke Boskrant kunnen nog extra lang voor wandelplezier zorgen.

De Vereniging voor Bos in Vlaanderen wil via deze speciale Boskrant contact zoeken met de recreant. U kan daarbij helpen door deze Boskrant mee te verspreiden. Deze Boskrant is een origineel cadeau voor vrienden en kennissen, een boeiend relatiegeschenkje voor uw bosminnende klanten, een leuk zomerartikel in uw kranten- of boekenwinkel...

Wenst u mee te helpen aan de verspreiding van deze zomerboskrant dan kan u contact opnemen met de Vereniging voor Bos in Vlaanderen.

Werkgroep Recreatie van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen

Steeds meer recreanten bezoeken onze Vlaamse bossen. Terecht, want je kan er nog echt genieten van de rust en de natuurpracht. Naarmate de open ruimte verder wordt bedolven onder een laag beton neemt de aantrekkingskracht van ons bos nog toe. De ontspanningsmogelijkheden zijn dan ook divers. De meeste mensen komen wandelen in het bos, kinderen ontdekken het bos al spelend. De laatste jaren winnen fietsen en voornamelijk mountainbike aan populariteit. Ook ruiters en joggers vinden in het bos vaak een plaats om hun hobby in een mooie omgeving te beoefenen. De bosbeheerder besteedt dan ook meer en meer tijd aan de recreatieve functie van het bos.

Een goed contact met de recreant kan inspirerend werken om recreatie in het kader van een duurzaam bosbeheer te optimaliseren. De Werkgroep Recreatie van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen werkt activiteiten uit om de communicatie tussen de recreant en de bosbeheerder te verbeteren, ondermeer via deze Zomerboskrant.

Hoe win je de hoofdprijs?

Per zoektocht moeten verschillende vragen worden beantwoord. De antwoorden moeten in een balkje worden ingevuld:

			10		
--	--	--	----	--	--

Elk hokje van het balkje komt overeen met één letter van het antwoord (ij staat voor twee vakjes). De letters in de vet omrande hokjes leiden tot de oplossing van de zoektocht per provincie. Hieronder een concreet voorbeeld om alles te verduidelijken.

Stel dat de oplossing voor vraag één van de zoektocht in de provincie Limburg 'bosuil' is. Dan vul je de oplossing in het daarvoor bestemde balkje in:

b	o	10	a	i	l
---	---	----	---	---	---

De letter 's' van het omrande hokje is de tiende letter van de oplossing voor de zoektocht in Limburg. Samen met alle andere letters kun je de oplossing voor deze zoektocht vormen. Je kan de letter 's' dan bijvoorbeeld zo invullen op de antwoordkaart:

b	1	o	2	s	3	w	4	e	5	r	6	k	7	e	8	r	9	s	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Om de uiteindelijke eindoplossing te vinden, heb je alle oplossingen van de vijf verschillende zoektochten nodig. Net als bij bovenstaand voorbeeld gebruik je hiervoor opnieuw de letters die in de omrande hokjes staan van de eindoplossingen per provincie. Succes!

Wie in aanmerking wil komen voor de hoofdprijs of één van de talrijke andere prijzen vult de antwoordkaart in die je verderop in deze zomerboskrant vindt. Let op, alleen de officiële antwoordkaart komt in aanmerking voor de prijsuitreiking. Er worden geen kopieën aanvaard. Indien er meerdere kandidaten alle antwoorden juist hebben, zal de winnaar door een onschuldige kinderhand worden gekozen.

De antwoordkaart stuur je **vóór 22 september 2000** naar Vereniging voor Bos in Vlaanderen, Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode-Melle. Je kan de ganse zomerperiode deelnemen.

Een reglement van de wandelzoektocht is op aanvraag te verkrijgen op het VBV-secretariaat.

Eindredactie: Hans Scheirlinck – Lut Slembrouck – Geert Van Kerckhove

De Duinbossen van De Haan-Wendaine

FREDDY MASSON

Met de opkomst van het toerisme in het laatste kwart van de 19e eeuw werden duinenrijen vervangen door zeedijken; in deze duinen verzeiden de eerste villa's, die in een later stadium meestal vervangen werden door hoge appartementsgebouwen.

Een (gelukkige) gedeeltelijke uitzondering op deze gang van zaken is De Haan, dat oneindig veel te danken heeft aan het urbanisatieplan (1910) van J. Stübgen.

Volgens hem moest een badplaats niet te hoog bouwen (ook vandaag is hoogbouw in De Haan niet te bespeuren) en er moest, indien haalbaar, zoveel mogelijk bos zijn als bescherming tegen de wind.

Na de eerste wereldoorlog en de grote droogte van 1921 werd het beheer van de sterk verwaarloosde duinen toevertrouwd aan het toenmalig bestuur van Waters en Bossen. Meteen werd de herbebossing van de duinen her-

vat, ze moesten immers voorkomen dat de landbouwgronden, onmiddellijk achter de duinen onder het zand bedolven werden.

Dat het duinbos aangeplant is met loofbomen is een vrij uniek gegeven voor onze kust; zelfs langs de Atlantische kust zijn loofbossen in duinen eerder zeldzaam, wat vooral een gevolg is van de heersende zeewind. Naast hun scherm en ecologische functie hebben deze bossen nog een toeristisch-recreatieve functie bijgevoegd. Bij minder goed weer vormen zij een aangenaam onderkomen voor de tienduizenden toeristen die aan zee verblijven; voor hen werd een net van met asfalt verharde wandelingen aangelegd en een aantal open zandvlakten in de duinkommen voorbehouden. Onze 10 km lange tocht is langs een van deze wegen uitgestippeld.

Karakteristieke tramstation van De Haan.

A photograph of a coastal landscape. In the foreground, a sandy path winds through tall, golden-brown grasses. The path leads towards a dune covered in green vegetation. In the background, the blue ocean meets a clear blue sky. A small town is visible on the horizon.

Zydiskei
Arabidopsis thaliana

Langs de wandelroute, die luistert naar de naam 'Arboretumpad', treffen we een verscheidenheid van boomsoorten en struiken aan.

De structuur van het bos wordt in grote mate bepaald door de onmiddellijke nabijheid van de zeeboomgrens. Binnen een zone van 500 m, te rekenen vanaf de hoogwaterlijn, is het zoutgehalte in de lucht zo hoog, dat er alleen maar resistente grassen (zoals helm-en roodzwenkgras), kruiden en struiken kunnen overleven. Pas buiten die zone treft men loofbomen aan als Canadese populier, witte abeel, meidoorn, schiet- en knotwilg, esdoorn, vlier, zomereik, beuk, es, zwarte els, Noorse esdoorn, paardekastanje, haagbeuk, donzige eik, vogelkers, lijsterbes, zachte berk, linde, tamme kastanje, boskers en kruipwilg.

Vraag 5

Welke struik die hier massaal voorkomt is naast de immergroene liguster de belangrijkste? De foto licht een tipje van de sluier op.

	1						5
--	---	--	--	--	--	--	---

Een deel van het duinbos bestaat uit naaldhout, tegelijk het uitverkoren terrein van de ransuilen die daar in het donker beschutting zoeken en 's winters soms met 20 à 30 in groepen slapen.

Na ± 800 meter wandelen komen we aan een militair domein, een Nato-radiocentrum dat de scheepvaartbewegingen op de Noordzee moet observeren. Langs een partij mooie dennen bereiken we de 'Zwarte Kiezel', de enige autoweg die het bos doorkruist en de Nieuwe Rijksweg met de Drift verbindt.

We dwarsen de weg en vervolgen onze wandeling op een verhoogde berm, die vroeger dienstig was als een soort waterkeringsmuur voor de vloeivelden tussen Wenduine en De Haan. Op het einde van de 19de eeuw werd herhaaldelijk gesuggereerd om de schrale zandbodem in de duinen te verbeteren door toevoeging van slib en mest. De Blankenbergse overheid liet tussen 1890 en 1895 een rioolnet aanleggen voor de opvang en de afvoer van alle afvalwaters van Blankenberge. Op de hoek van de Waterkasteellaan te Blankenberge werd een ondergrondse vergaarbak aangelegd en werd het afvalwater naar de bevoeiingsvelden van ongeveer 30 ha in de duinen tussen Wenduine en De Haan gestuurd.

Door middel van greppels gebeurde de openspreiding in de twee duinenpannen. Eerst in de 'Voorpanne' en later in de 'Zandpanne'. Het water werd door het duinzand gefilterd, om zich daarna in grachten te verzamelen en in een Zwin der Watering te worden gestort. Dankzij deze bemesting slaagden de 'duinkanter' er in de pannen groenten te kweken en wat aardappelen aan te planten en te oogsten, de zgn. 'dunepatatjes'. Momenteel is de 'Zandpanne' door de v.z.w. Natuurreservaten ingericht als natuurreservaat, waar een zeer gevarieerd aanbod van zeldzame planten zoals zeewinde, blauwe zeedistel en bokkenorchis voorkomen.

Vraag 6

Wat is de naam van het tweede natuurreservaat op het grondgebied van De Haan?

					6	9
--	--	--	--	--	---	---

De verhoogde berm mondt uit in een soort brede brandgang. Het is echter een gedeelte van het vroegere tracé van de 'grand chemin de communication entre Blankenberge et Ostende', de baan Blankenberge-Oostende. Dit oude tracé is nog gedeeltelijk bewaard en loopt van de Nieuwe Rijksweg ter hoogte van de Zandpanne door het bos, om deze Rijksweg opnieuw te kruisen aan het pompstation te Wenduine, en onder haar nieuwe naam 'Congolaan' uit te monden op de Koninklijke Baan.

Het oude tracé is momenteel ingericht als ruit-en wandelpad. Na 500 m verlaten we dit tracé en volgen opnieuw de asfaltweg, nog steeds aangeduid door de wit-rode GR kentekens. Ter hoogte van de tea room, aan een kruipwilg, verlaat het GR-pad het bos. We wandelen echter rechtdoor, richting Wenduine, langs het asfalt voetpad.

Bij het verlaten van het bos wandelen we richting Hubertmolen. Deze oude staakmolen uit het einde van de 19de eeuw werd onlangs gerestaureerd en bedrijfsklaar gemaakt.

Vraag 7

Het parkje voor de Hubertmolen te Wenduine draagt de naam van een Belgische luitenant die in Congo gewond raakte op 15 oktober 1893. Hoe luidt zijn familienaam?

13				
----	--	--	--	--

Ter hoogte van de molen trekken we de duinen in, en beklimmen de op één na hoogste duintop van de kust (32 meter).

Vraag 8

Wat is de naam van deze duin, waarvan de foto tijdens de wereldtentoonstelling te Osaka in de inkomhal hing?

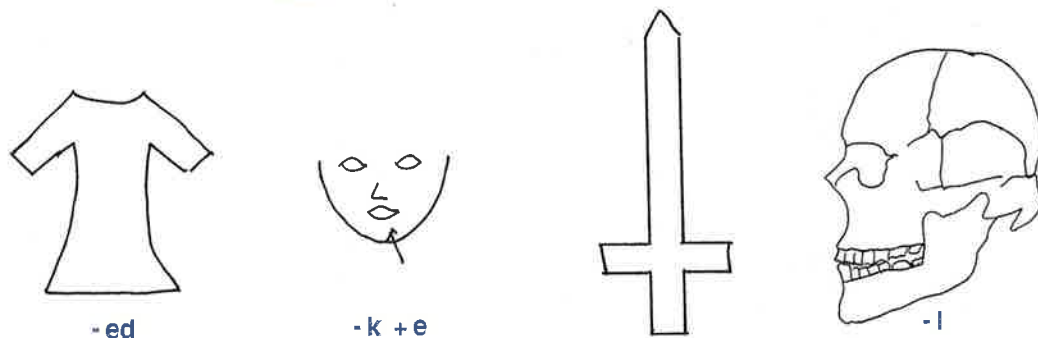
7 12

We dalen de duinen af en bereiken de zeedijk. Na een pauze kan de terugweg afgelegd worden langs het strand of met de tram naar De Haan.

Vraag 9

Aan het strand vinden we allerlei schelpen. Aan de hand van volgende rebus vind je de naam van een populaire schelp.

8

Vraag 10

Aan welke geleerde die in De Haan verbleef, herinnert de naam van de lokale gemeenschapsschool?

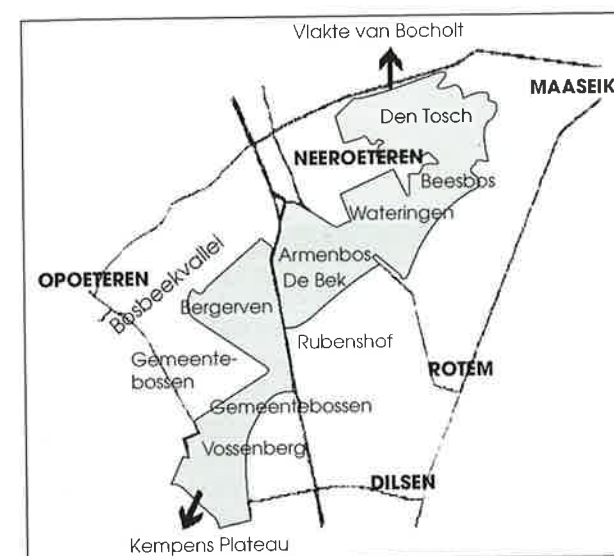
11 10

Bronnenmateriaal

- Aanleg van nieuwe bossen, een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Bos en Groen, 1993.
- Boterberghe Robert, Geschiedenis van de Landelijke parochies Klemskerke-Vlissegem en van de badplaats De Haan, uitgeverij Die Keure, 2000.
- De Duinen, documentatie uitgegeven door de afdeling Bos en Groen, 1050 Brussel.
- Masson Freddy, Bomengids De Haan-Wenduine, een uitgave van de Dienst Cultuur en Toerisme, De Haan, 1985.
- van Remoortere Julien, Wandelen door Westvlaamse bossen, Lannoo Tielt, 1995.
- Verhulst Adriaan, Het landschap in Vlaanderen, uitgave Gemeentekrediet, 1966.

Het Bergerven

LUT SLEMBROUCK I.S.M. JIM CASAER

Bergervan: een schakel in een groot natuurgebied.

Het gebied, vlak bij Dilsen-Stokkem, wordt ingesloten door twee boscomplexen in het westen en het noorden, de Zuid-Willemsvaart in het oosten en de Weerstandersweg in het zuiden. Voor de aanvang van de grindwinningen in 1973, die in hoge mate het huidige uitzicht van het Bergervan hebben bepaald, vormde het ven één van de meest ecologisch waardevolle gebieden uit de omgeving.

Het einde van de grindwinning in 1993 werd dan ook gezien als een startschot voor het voeren van een herstelbeheer waarbij samenwerking tussen alle mogelijke gebruikers of belanghebbenden het belangrijkste uitgangspunt vormde.

Bereikbaarheid

Met de fiets

Het Bergervan ligt langs een van de fietspaden van het fietsroute-netwerk van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland. Ten noorden van knooppunt 43 vind je het natuurgebied.

Met het openbaar vervoer

Met de bus lijn 11 vanuit Genk-station richting Maaseik, halte van Neeroeteren Op Den Berg. Vanaf de halte loop je de Ketelstraat af naar de startplaats (ongeveer 1 km).

Met de auto

Op de weg van Opoeteren naar Neeroeteren staat een wegwijzer naar camping Bergervan. Hier sla je de Ketelstraat in tot boven aan de parking.

De 135 ha van het Bergervan vormen de uitvalsbasis voor de uitbouw van Schotsheide, een grote eenheid natuur van ongeveer 1000 ha. Via de Bek-Armenbos, de Wateringen en de Beesbos zou in de toekomst de link gemaakt worden naar Den Tösch (zie tekening).

De naam 'Bergervan' komt van het vroegere 'Borgervan'. 'Borg' was een klooster van cisterciënzerinnen dat er ter hoogte van Neeroeteren slechts een zestigtal jaar geweest is.

Het veranderen van Borgervan in Bergervan is terug te brengen tot een spraakverwarring, want plaatselijk wordt de o in Borg uitgesproken als een e.

Het tweede deel 'ven' verwijst naar een natuurlijke waterplas, die in het gebied aanwezig was.

We starten de wandeling aan de parking bovenaan de berg in de Ketelstraat te Neeroeteren. De wandeling is ongeveer 5 km lang. Stapschoenen zijn aangewezen, een verrekijker komt goed van pas want het aanbod watervogels is indrukwekkend.

We dalen de berg af en wandelen ongeveer 300 meter tot aan een kruis, dat ter nagedachtenis van enkele oorlogsslachtoffers werd aangebracht. Daar wandelen we gewoon rechtdoor en volgen de asfaltweg. Het drukke autoverkeer maakte vroeger veel slachtoffers bij amfibieën en zoogdieren die de weg kruisten. Het stadsbestuur besliste inmiddels de weg autovrij te maken ten voordele van mens en dier. In de bocht wijken we van het pad af en volgen de aardeweg rechtdoor waar we onmiddellijk rechts het bos instappen tot aan het Strubbe-kruis.

Vraag 1

Waar werd Jozef Strubbe geboren?

		6			
--	--	---	--	--	--

Aan de volgende kruising gaan we gewoon rechtdoor. We zien er twee verschillende pijnboombestanden. Als we de oude kaarten van het Bergerven en omgeving bekijken, zien we dat het één groot heidegebied was. Door de instorting van de wolindustrie in 1870 verloor de heide haar economisch nut. De opkomst van de steenkoolmijnen o.m. te Eisden en Genk deed de vraag naar hout, vooral stuthout, stijgen. Mits de bodem te arm was voor landbouw, was de houtvraag van de mijnen zeer welkom. Dat verklaart meteen waarom grote delen van de Kempen met dennen beplant werden. Duitsland heeft trouwens zijn oorlogsschulden van de Eerste Wereldoorlog voor een groot deel in de vorm van dennenplantgoed betaald.

Vraag 2

Vraag 2
Naar welk zoogdier refereert het kleur van de schors in de kruin van de grove den, die hier samen met de Corsicaanse den dominant aanwezig is?

		4
--	--	---

Deze dennen laten veel licht door tot op de bosbodem. Op die manier krijgen een aantal planten de kans zich als onderbegroeiing te ontplooien.

Vraag 3

Vraag 3
Welke varensoort heeft zich hier massaal ontwikkeld?

Tip: Snij met een mes 1 takje weg. In het onderste gedeelte van de plant snijdt u de stengel door. De vorm die tevoorschijn komt is tegelijk de naam van de varen.

[illegible]

Naast de naalddhoutaanplantingen zijn ook loofbomen aangeplant. Dominante soorten in de boomlaag zijn zomereik en ruwe berk. In de struiklaag gedijen spork en brem uitstekend, terwijl pijpestrootje, bochtige smele, struikheide en bosbes de kruidachtige begroeiing uitmaken. Omvorming van deze monotone naaldbossen tot eik- en berkebossen zal geleidelijk gebeuren. Het zal op zijn minst enkele decennia duren vooraleer hier een soortenrijk, heterogeen bosbestand gerealiseerd is. Bosbeheer is immers een werk van lange adem.

Aan het T-kruispunt aangekomen gaan we rechtsaf tot aan de volgende splitsing waar we links meevolgen. Voorbij de weide nemen we de eerste weg links.

De omvorming van heide tot landbouwvelden in de jaren '60 en '70 was voor vele insecten en plantensoorten de doodsteek. Eén van de prioritaire beheersdoelstellingen bestaat erin de purperen velden van weleer in ere te herstellen om zo opnieuw een geschikte biotoop voor vlinders en sprinkhanen te creëren.

Uitzicht over de grote plas.

De weg gaat hier sterk naar beneden tot we opnieuw aan een kruising komen. Daar nemen we rechts. Een bank nodigt uit om te verpozen. Voorbij de bank nemen we de derde zijweg links.

Vraag 4

Vraag 4
Welke boomsoort staat rechts van deze weg? (Nederlandse naam)

		1	
--	--	---	--

Aan de splitsing wandelen we gewoon rechtdoor en aan de slagboom nemen we rechts en meteen links langsheen de verjongingsgroepen. Hier werd gekozen geen bomen aan te planten na de kapping, maar liet men de natuur haar gang gaan.

Aan het T-kruispunt nemen we links en komen we opnieuw op een verhard stukje weg. Vanaf daar zien we het water. Na ongeveer 50 meter nemen we rechts en laten we het bos achter ons. We lopen nu op de dijk. Deze artificiële dijk die het gebied in een noordelijk en een zuidelijk deel opsplijste, werd gedeeltelijk afgebroken om het gebied zijn eenheid terug te geven. Vanop het wandelpad, dat zich uitstrekt over het resterend gedeelte van de dijk, krijgen we een goed overzicht van dit prachtig gebied met al zijn verschillende aspecten. Het diepe, koude, heldere water van de zuidelijke vijver biedt ideale omstandigheden voor het uitoefenen van vliegvisserij op forel.

Vraag 5

Welke struik aan de linkerkant van het pad op de dijk domineert hier dit jonge bomenbestand?

			8			
--	--	--	---	--	--	--

De indrukwekkende stenen zijn stille getuigen uit een ver verleden. Tijdens de verschillende opeenvolgende ijstijden zette de Maas in Limburg een brede puinwaaier van voornamelijk grind en steen af. Deze enorme hoeveelheid puin bestond uit brokstukken van het Jura-gebergte, die o.a. door vorstwerking waren losgekomen. De stroom duwde massa's puin voor zich uit. Het al of niet hoekig zijn van de stenen heeft te maken met de manier waarop ze op de vindplaats zijn terecht gekomen. Hoekige exemplaren hebben weinig transport gekend. Zij zijn verpakt in ijs in de Maasvallei terecht gekomen en na het ontdooien van het ijs ter plaatse blijven liggen. Afgeronde stenen zijn langere tijd door het water meegevoerd. Alle hoekjes en kantjes zijn op hun lange reis afgesleten.

Stille getuigen uit een ver verleden.

Vraag 6

Hoeveel stenen liggen hier naast elkaar? (laat u niet misleiden door de foto)

5					
---	--	--	--	--	--

Om kennis te gaan maken met de vissers en de vele waterbewoners, waaronder een indrukwekkende verzameling kikkers en salamanders, waterjuffers en libellen wijken we nu even van het pad af en stappen we het hekje over.

De drie open plassen zijn een gevolg van de ontgrindingen. Alles samen een wateroppervlakte van 50 ha: een grote plas van ruim 33 ha in het zuiden, een middelgrote plas van 10 ha in het noordoosten, een kleine plas van bijna 3 ha in het noordwesten. De groene buffer omheen het gebied zorgt voor een vrij behoorlijke waterkwaliteit. Daardoor is een interessante oevervegetatie ontstaan. Typische planten zijn:

veenwortel, wateraardbei, pijlkruid, mattenbies, lisdodde, een aantal kroossoorten, pilvaren en waterpostelein. Talrijke dieren zetten hun eieren af tussen de bladeren van de waterplanten.

Vraag 7

Welke ongewervelden boren met behulp van hun legboor eieren in het weefsel van plantenstengels van waterplanten?

			7			
--	--	--	---	--	--	--

Dit is zeker een geschikte plaats om de verrekijker boven te halen. Slobeend, bergeend, roerdomp, winter- en zomertaling, tafel- en kuifeend, doderaarsrietgans, kleine en grote zilverreiger, dwergstern, goudplevierganzen, fuut, steltloper, aalscholver en wulp. Met wat geluk treft u ze allemaal aan.

Om de weg te vervolgen gaan we terug naar de stenen, waar we rechts naar beneden gaan.

De nog aanwezige kleine akkers en weiden werden in gebruik genomen voor kleinschalige landbouw of als wildakkers of kruidenakkers door de jagers en imker. Grote delen werden afgerasterd om enkele Schotse Hooglandrunders en Konikpaarden te laten optreden als landschapsarchitecten door een systeem van jaarrond begrazing.

Schotse Hooglandrunders.

Het Schotse Hooglandrund stamt af van de Keltische os. In de winter hebben deze kleine dieren geen stal nodig. De runderen kalven probleemloos en zorgen goed voor de kalfjes. Het Konikpaard daarentegen is afkomstig uit Polen. Het ras is een rechtstreekse afstammeling van het uitgestorven Europese wilde paard, de Tarpan. Dit paard heeft dezelfde kwaliteiten als de Schotse Hooglander. Hun graasgedrag verschilt echter. De paarden grazen door de vorm van hun gebit veel korter. Zij snijden het gras kort boven de grond af. Runderen grazen met hun tong. Ze draaien die rond het gras en trekken grote stukken af. De diversiteit die hierdoor ontstaat is bijzonder interessant voor de vegetatie.

Wat verder komen we voorbij een zitbank.

vraag 7

Wat is het opschrift van deze bank?

Wat is het opschrift van deze omk?

Vanaf deze bank genieten we van een gratis vogelconcert of luchtacrobatieën. Een greep uit het aanbod: kruisbek, goudhaantje, koolmees, pimpelmees, fluitier, boomklever, havik, wespendif, boomvalk, buizerd en graspieper.

Vraag 8

Wat zie je 100 meter rechts voorbij de bank?

[illegible]

Deze lyrische omgeving zette Simenon aan het schrijven over de streek. Zijn boek 'La maison du canal' handelt over een Brussels stadsmisje dat zich na de dood van haar vader in Neeroeteren vestigt.

Vraag 10

Vraag 10
Rangschik de foto's in de volgorde waarin u ze tegengekomen bent.

	11		
--	----	--	--

Aan het eind van deze weg komen we opnieuw op de verharde weg terecht waar we aan de start voorbij gekomen zijn. U neemt hier rechts terug naar boven naar de parking. Na deze weldoende wandeling kunt u genieten van uw consumptiebon in taverne Bosrand in het Domein De Hoge Kempen.

Bronnenmateriaal

- Bergerven in de kijker door Veerle Raskin.

Fietsen in het toekomstig regionaal bos

HANS SCHEIRLINCK

De fietstocht is ongeveer 25 km lang. Het volledige traject is verhard en kan ook na een regenperiode zonder problemen worden afgelegd. Er wordt gestart aan het station van Gontrode waar om het uur een trein stopt vanuit Gent. Voor meer info over de dienstre-

gelingen en voor het reserveren van een huurfiets kan men contact opnemen met het station van Gent (tel. 09/222.44.44). Wie met de wagen komt kan gebruik maken van de parking aan het station van Gontrode.

We kruisen de spoorweg, slaan onmiddellijk linksaf en fietsen parallel met de spoorweg. Op de T-splitsing houden we links en volgen de Meersstraat.

Het toponiem 'meers' duidt op laaggelegen vochtige gronden. Links zien we dan ook populierenbossen die na een fikse regenbui wel eens blank komen te staan. Dergelijke beekbegeleidende bostypes worden steeds zeldzamer in Vlaanderen. De term 'bostype' slaat niet op de populieren die het landschapsbeeld in onze contreien op veel plaatsen domineren. Bostype verwijst naar het bos dat hier van nature zou voorkomen; zonder tussenkomst van de mens. De kruidachtige planten die hier groeien geven een goede indicatie van dit natuurlijk bos. De natste delen zien hier in het voorjaar geel van de dotter- en sleutelbloemen. De boomsoorten die we hier van nature mogen verwachten zijn de zwarte els en de wilg. De iets hoger gelegen stukken waar de tapijten van bosanemoontjes domineren afgewisseld met de zeldzamere cenbes en muskuskruid vormen het uitgesproken biotoop van de es.

Een welkome gast in het regionaal bos (foto: Norbert Huys).

Aan de ingang van het Gentbos is in het schuilhutje het toegangsreglement geafficheerd.

Aan welk soort mensen wordt volgens artikel 9 de toegang aan dit bos ontzegd?

					5	
--	--	--	--	--	---	--

Vraag 2

		2								
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

A photograph of a forest stream. The water is dark and still, reflecting the surrounding trees and foliage. The banks are covered in a dense carpet of green plants, many of which are small, bright yellow flowers. Some white flowers are also visible on the right bank. The background is filled with the trunks of bare trees, suggesting a late autumn or winter setting. The overall scene is a lush, natural landscape.

Wat was het beroep van Hendrik Van De Velde?

		3				
--	--	---	--	--	--	--

Wat is de naam van dit vetplantje?

		8						

Hoe kwam Sint-Blasius om het leven? Hij werd ...

--	--	--	--	--	--	--	--

De overheid heeft zich voorgenomen om gedurende het komende decennium 10.000 ha – dit zijn 20.000 voetbalvelden! – nieuwe bossen aan te leggen. Rond de grote steden zullen nieuwe recreatieve bosgebieden worden aangelegd. Daarnaast zullen bestaande bossen terug met elkaar verbonden worden door boscorridors aan te planten. De uitbouw van deze zogenaamde regionale bossen moet er voor zor-

gen dat de aanwezige fauna en flora zich op een duurzame manier kunnen handhaven. Door het herstellen van hun leefgebieden zullen op termijn waarschijnlijk de verdwenen diersoorten zoals ree en das terug foerageren in deze regionale bossen. Vanzelfsprekend zullen deze gebieden opengesteld worden voor wandelaars en fietsers zodat zij van al deze natuurpracht kunnen genieten.

Het complex van de Makegemse Bossen is een mooi voorbeeld van 'bosversnippering'. Twee eeuwen geleden was dit nog een aaneengesloten boscomplex. Ontginningen voor landbouwdoeleinden hebben ertoe geleid dat dit complex opgesplitst werd in vier bosnippers: het Nerenbos, het Bruinbos, Makegembos en het Heilig Geestgoed. De overheid heeft echter concrete plannen om door middel van aanplantingen en spontane bos- en natuurontwikkeling het gebied in zijn oude glorie te herstellen.

Op het einde van de Boterhoekstraat slaan we links af de Makegemstraat in. Op het volgende T-kruispunt nemen we links en volgen de Bosstraat tot aan taverne de Zoete Zonde. De ideale locatie om de droge keel te verfrissen en gebruik te maken van de bon voor een gratis consumptie. Van op het terras met speeltuin en kinderboerderij heeft men een schitterend zicht op het Heilig Geestgoed. Via de dreef naast de taverne kan men het bos bezoeken dat toegankelijk is voor het publiek.

Vraag 6

Welke kleur hebben de dakpannen van het huis met adres **Hundelgemsesteenweg 1240** (enkel leesbaar op de brievenbus) en gesitueerd is op de hoek van de Bosstraat en de Hundelgemsesteenweg?

7				
---	--	--	--	--

We volgen de Hundelgemsesteenweg enkele tientallen meter en kruisen hem dan om via de Biest te klimmen tot aan de kerk van Munte. We houden rechts, steken het Munteplein over en slaan vervolgens onmiddellijk links af: de Asselkouter in. We fietsen nu over de prachtige kouter van Munte. In de verte zien we Scheldewindeke liggen.

VERENIGING VOOR BOS IN VLAANDEREN (VBV)

Wat is de VBV?

Binnen de VBV staat het belang van het bos, als levensgemeenschap voor plant en dier, centraal. Als enige vereniging in Vlaanderen verdedigen wij het maatschappelijk bosbelang.

De drie centrale uitgangspunten van de vereniging zijn dan ook:

- 1) een absoluut BOSBEHOUD
- 2) een verantwoord BOSGEBRUIK
- 3) BOSUITBREIDING, waar mogelijk en verantwoord

Wie is de VBV?

De leden van de VBV zijn van diverse aard. Het betreft niet alleen de gewone bosbezoekers en recreanten, maar ook natuurbeschermers, bosbeheerders, boswachters, boseigenaars, wetenschappers, boomkwekers en bosexploitanten. Deze grote diversiteit aan achtergrond en interesse van onze leden maakt van de VBV een evenwichtig gespreksforum over alles wat met het bos te maken heeft.

De VBV verdedigt, als belangengroep, de belangen van het bos en van de verantwoorde bosgebruiker naar het beleid.

De werkgroepen

De werkgroepen zijn de dynamische ruggesteun van de VBV.

Ook als 'wandellid' kan u deelnemen aan de geanimeerde discussies of één van onze projecten mee helpen uitwerken in onze werkgroepen. Naast de Werkgroep Recreatie die de zomerzoektochten organiseert, staan er ook nog andere werkgroepen, zoals 'Beleid', 'Pro Silva' (natuurgetrouw bosbeheer), 'Tropisch bos', voor u open. De werkgroep 'Actie' staat, indien nodig, in voor de organisatie van ludieke protestacties zoals begin dit jaar in Houthalen-Helchteren.

Meer informatie over deze actie vind je trouwens op onze website www.vbv.be.

Andere activiteiten

De activiteiten van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen zijn op zijn minst zeer divers te noemen. Hieronder volgt alvast een (onvolledig) overzicht van onze talrijke activiteiten:

- Publicatie van 2 tijdschriften: de Boskrant (5 per jaar) en de Groene Band (3 per jaar) informatie en wetenswaardigheden over het bos en de vereniging voor onze leden.
- Organiseren van studiedagen en excursies.
- Medeorganisatie van het 'Eikenproject': mensen kunnen 100 streekeigen boompjes aankopen tegen een zeer gunstige prijs.
- In opdracht van het Vlaams Gewest, provincies en gemeenten heeft de VBV diverse studies verricht naar aangepaste inplantingsplaatsen voor nieuwe bossen. Realisaties van o.m. stadsbossen zijn in aantocht.
- De werkgroep 'Tropisch Bos' ondersteunt daadwerkelijk het bosvriendelijke project 'Los Heliconias' in Costa Rica.
- De Week van het Bos, waarvan de VBV mede-initiatiefnemer is, is reeds 20 jaar het voornaamste jaarlijks terugkerende boseducatieve evenement in Vlaanderen.

Verlenging van uw lidmaatschap

Indien deze eerste kennismaking met de VBV u bevalt, is het nuttig om elkaar wat beter te leren kennen. Wat kan er beter zijn dan een jaar lang de werking van de vereniging van nabij te volgen.

U kunt natuurlijk volgend jaar terug de wandel-Boskrant aankopen voor 150fr.

Wij stellen echter voor om nu reeds uw lidmaatschap te verlengen tot eind volgend jaar tegen het proeftarief van 650 fr. Hierdoor zult u de volgende 2 Boskranten van 2000 en de 5 uitgaven van 2001, inclusief de uitgave met de zoektochten, ontvangen.

gen dat de aanwezige fauna en flora zich op een duurzame manier kunnen handhaven. Door het herstellen van hun leefgebieden zullen op termijn waarschijnlijk de verdwenen diersoorten zoals ree en das terug foerageren in deze regionale bossen. Vanzelfsprekend zullen deze gebieden opengesteld worden voor wandelaars en fietsers zodat zij van al deze natuurpracht kunnen genieten.

Het complex van de Makegemse Bossen is een mooi voorbeeld van 'bosversnippering'. Twee eeuwen geleden was dit nog een aaneengesloten boscomplex. Ontginningen voor landbouwdoeleinden hebben ertoe geleid dat dit complex opgesplitst werd in vier bosnippers: het Nerenbos, het Bruinbos, Makegembos en het Heilig Geestgoed. De overheid heeft echter concrete plannen om door middel van aanplantingen en spontane bos- en natuurontwikkeling het gebied in zijn oude glorie te herstellen.

Op het einde van de Boterhoekstraat slaan we links af de Makegemstraat in. Op het volgende T-kruispunt nemen we links en volgen de Bosstraat tot aan tavernen de Zoete Zonde. De ideale locatie om de droge keel te verfrissen en gebruik te maken van de bon voor een gratis consumptie. Van op het terras met speeltuin en kinderboerderij heeft men een schitterend zicht op het Heilig Geestgoed. Via de dreef naast de tavernen kan men het bos bezoeken dat toegankelijk is voor het publiek.

Vraag 6

Welke kleur hebben de dakpannen van het huis met adres Hundelgemsesteenweg 1240 (enkel leesbaar op de brievenbus) en gesitueerd is op de hoek van de Bosstraat en de Hundelgemsesteenweg?

7				
---	--	--	--	--

We volgen de Hundelgemsesteenweg enkele tientallen meter en kruisen hem dan om via de Biest te klimmen tot aan de kerk van Munte. We houden rechts, steken het Munteplein over en slaan vervolgens onmiddellijk links af: de Asselkouter in. We fietsen nu over de prachtige kouter van Munte. In de verte zien we Scheldewindeke liggen.

VERENIGING VOOR BOS IN VLAANDEREN (VBV)

Wat is de VBV?

Binnen de VBV staat het belang van het bos, als levensgemeenschap voor plant en dier, centraal. Als enige vereniging in Vlaanderen verdedigen wij het maatschappelijk bosbelang.

De drie centrale uitgangspunten van de vereniging zijn dan ook:

- 1) een absoluut BOSBEHOUD
- 2) een verantwoord BOSGEBRUIK
- 3) BOSUITBREIDING, waar mogelijk en verantwoord

Wie is de VBV?

De leden van de VBV zijn van diverse aard. Het betreft niet alleen de gewone bosbezoekers en recreanten, maar ook natuurbeschermers, bosbeheerders, boswachters, bosexploitanten. Deze grote diversiteit aan achtergrond en interesse van onze leden maakt van de VBV een evenwichtig gespreksforum over alles wat met het bos te maken heeft.

De VBV verdedigt, als belangengroep, de belangen van het bos en van de verantwoorde bosgebruiker naar het beleid.

De werkgroepen

De werkgroepen zijn de dynamische ruggesteun van de VBV.

Ook als 'wandellid' kan u deelnemen aan de geanimeerde discussies of één van onze projecten mee helpen uitwerken in onze werkgroepen. Naast de Werkgroep Recreatie die de zomerzoektochten organiseert, staan er ook nog andere werkgroepen, zoals 'Beleid', 'Pro Silva' (natuurgetrouw bosbeheer), 'Tropisch bos', voor u open. De werkgroep 'Actie' staat, indien nodig, in voor de organisatie van ludieke protestacties zoals begin dit jaar in Houthalen-Helchteren.

Meer informatie over deze actie vind je trouwens op onze website www.vbv.be.

Andere activiteiten

De activiteiten van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen zijn op zijn minst zeer divers te noemen. Hieronder volgt alvast een (onvolledig) overzicht van onze talrijke activiteiten:

- Publicatie van 2 tijdschriften: de Boskrant (5 per jaar) en de Groene Band (3 per jaar) informatie en wetenswaardigheden over het bos en de vereniging voor onze leden.
- Organiseren van studiedagen en excursies.
- Medeorganisatie van het 'Eikenproject': mensen kunnen 100 streekgeen boompjes aankopen tegen een zeer gunstige prijs.
- In opdracht van het Vlaams Gewest, provincies en gemeenten heeft de VBV diverse studies verricht naar aangepaste inplantingsplaatsen voor nieuwe bossen. Realisaties van o.m. stadsbossen zijn in aantocht.
- De werkgroep 'Tropisch Bos' ondersteunt daadwerkelijk het bosvriendelijke project 'Los Heliconias' in Costa Rica.
- De Week van het Bos, waarvan de VBV mede-initiatiefnemer is, is reeds 20 jaar het voornaamste jaarlijks terugkerende boseducatieve evenement in Vlaanderen.

Verlenging van uw lidmaatschap

Indien deze eerste kennismaking met de VBV u bevalt, is het nuttig om elkaar wat beter te leren kennen. Wat kan er beter zijn dan een jaar lang de werking van de vereniging van nabij te volgen.

U kunt natuurlijk volgend jaar terug de wandel-Boskrant aankopen voor 150fr.

Wij stellen echter voor om nu reeds uw lidmaatschap te verlengen tot eind volgend jaar tegen het proeftarief van 650 fr. Hierdoor zult u de volgende 2 Boskranten van 2000 en de 5 uitgaven van 2001, inclusief de uitgave met de zoektochten, ontvangen.

Werkgroep Tropisch Bos

Het is duidelijk dat de problematiek van het tropisch bos meer aandacht verdient, zeker door de Belgische en Vlaamse overheden. Daarom werd begin 2000 door de werkgroep een brief opgesteld die naar de Vlaamse en de federale ministers en secretarissen werd gestuurd met de vraag naar meer aandacht voor tropisch bos in het beleid. Staatssecretaris Delheuze heeft hier zeer positief op gereageerd. Onlangs werd dan ook door de regering besloten om toch middelen vrij te maken voor steun aan de bosbouw organisaties ICRAF en CIFOR. Deze steun mag echter niet éénmalig zijn en daarom moeten verder acties ondernomen worden.

Om zelf op de hoogte te blijven van het rijden en zeilen in de tropische bossen onderhoudt de Werkgroep Tropisch Bos nauw contact met bosbouwers die in de tropen werkzaam zijn. Dit gebeurt via een mailing-list langswaar op een snelle manier vragen, mededelingen, berichten en vacatures vanuit de sector kunnen verspreid worden onder de werkgroepleden in Vlaanderen.

Naast contactpunt wil de werkgroep initiatieven rond tropisch bos en het beleid concreet steunen en in de toekomst ook zelf initiatieven ontwikkelen. Dit is enkel mogelijk met de hulp van vele vrijwilligers. Zo wordt al van bij de start van de werkgroep het eco-toerisme project in Costa Rica financieel en logistiek ondersteund via de jaarlijkse tropische bosfui. Maar er komen vele aanvragen voor projectondersteuning binnen vanuit verschillende landen (Senegal, Kameroen, Nepal). Deze moeten in de toekomst binnen de werkgroep gecoördineerd worden in de subwerkgroep 'projecten'.

Om in de toekomst beter en sneller tot actie te kunnen overgaan wanneer een vraag tot medewerking in een project komt, heeft de werkgroep onlangs een charter opgesteld waarin de verschillende doelstellingen van de werkgroep uitgebreid worden beschreven. Dit moet anderen ook toelaten om onmiddellijk uit te maken of ze met ons in zee willen gaan. Het charter werd aan al de werk-

groepleden voorgelegd en via de boskrant ook aan alle VBV leden (zie ook www.vbv.be).

Mensen die reeds lid zijn van de VBV, interesse hebben voor het tropische bos en/of zich actief willen inzetten om de problematiek onder de aandacht te brengen en initiatieven te steunen, kunnen contact opnemen met Frans Pauwels (roplan-groep@village.uu.net.be) of Nancy Van Camp (nancy.vancamp@rug.ac.be) om lid te worden van de werkgroep tropisch bos.

Pro Silva

Pro Silva is een werkgroep van de VBV die het natuurgetrouw bosbeheer in Vlaanderen wil stimuleren.

Natuurgetrouw bosbeheer houdt in hoge mate rekening met natuurwaarden en milieu-aspecten van bossen en stelt dus de ecologische functie van bossen prioritair. Nochtans zijn bossen ook voor Pro Silva multifunctioneel. De belangrijkste opdracht van de beheerder schuilt er dan ook in de economische en recreatieve functie van bossen te verzoenen met de ecologische.

Omdat in het verleden de ecologische aspecten van bossen sterk verwaarloosd werden, zijn door Pro Silva een tiental strenge principes voorgesteld.

Zo moeten in onze bossen bomen oud kunnen worden, moet de beheerder zo veel mogelijk gebruik maken van spontane processen zoals natuurlijke verjonging, moet de voorkeur naar inheemse, standplaatsgeschikte boomsoorten gaan en moet dood hout aanwezig zijn.

Wij geloven dat natuurgetrouwe principes het snelst ingang vinden bij de beheerders en de gebruikers van onze bossen, als ze er persoonlijk en liefst in groep over geïnformeerd worden en ook hun eigen ervaringen kunnen uitwisselen.

Daarom organiseert Pro Silva excursies in Vlaanderen en daarbuiten, om natuurgetrouw beheerde bossen te bekijken en in discussie te treden met de

locale beheerders. Je kan ook artikels rond ecologische aspecten van bosbeheer vinden in de Boskrant.

De excursies worden aangekondigd in de Boskrant en persoonlijk aan de leden van Pro Silva. Als je lid wordt van de VBV en je geeft een seintje aan het secretariaat, ben je meteen ook gratis lid van de werkgroep Pro Silva.

Cursusaanbod EBG

Cursus Boshouwpraktijk

In deze vierdaagse cursus worden een aantal technieken of werkzaamheden uit de praktijk van het bosbeheer toegelicht. Deze werkzaamheden variëren naargelang het seizoen, vandaar dat deze praktijkdagen zowel in de zomer als in de winter georganiseerd worden, telkens met een aangepast programma.

De cursus wordt gegeven in drie verschillende bossen, verspreid in Vlaanderen. Telkens worden per locatie 4 dagen voorzien waarbij het gehele programma wordt afgewerkt. De zomersessie gaat door in de periode juli – september, de wintersessies worden georganiseerd tijdens de periode januari – maart.

Tijdens de zomersessie worden volgende werken uitgevoerd:

- 1 Maken van een bestandsinventaris en herkennen van bomen
- 2 Meten van bomen en aantekenen van een dunning
- 3 Vormsnoei en elitesnoei bosbomen
- 4 Vrijstellen van een jonge aanplanting met een bosmaaier

Praktisch

De plaatsen en data van de zomersessie zijn de volgende:

- Kalmthout op 14, 15, 28 en 29 juli 2000.
- Wachtebeke op 4, 5, 11 en 12 augustus 2000.
- Lummen (i.s.m. de bosgroep West-Limburg), op 25 en 26 augustus en 1 en 2 september 2000.

Er worden maximaal 12 personen per dag toegelaten.

De prijs voor één sessie van 4 volledige dagen bedraagt 4.000,- BEF. Werklozen betalen hiervoor 3.000,-BEF (attest bijvoegen) evenals oud-cursisten van het EBG. De mogelijkheid wordt ook geboden om afzonderlijke onderwerpen te volgen. In dit geval betaalt u 1.000,-BEF per dag en 1.500,-BEF voor een dag met de bosmaaier. In alle prijzen zijn het gebruik van materiaal, de verzekering en de nodige cursusboeken inbegrepen. Personen die voor een volledige sessie inschrijven krijgen voorrang in geval de cursus volgeboekt is.

Cursus visstandsbeheer

Deze cursus heeft de bedoeling verscheidene aspecten van het beheer van aquatische biotopen en de visstand vanuit diverse invalshoeken te benaderen. Daarbij wil men tevens een brug slaan tussen het ecologisch verantwoord biotoopbeheer en het recreatief medegebruik. De cursus visstandsbeheer richt zich voornamelijk tot beleidsmedewerkers, toezichthouders, terreinbeheerders, visstandsbeheerders, milieuambtenaren en gemotiveerde hengelaars.

Praktisch

Deze cursus wordt georganiseerd in samenwerking met de Provinciale Visserijcommissie Oost-Vlaanderen. De cursus loopt over 10 donderdagavonden te beginnen vanaf 5 oktober 2000. Er is één dagexcursie voorzien op zaterdag 21 oktober. De cursusprijs bedraagt 5000 fr. Oud-cursisten EBG, werkzoekenden, studenten en werknemers AMINAL betalen 4250 fr. Cursisten die 4/5 van de lessen volgen krijgen 2000 fr. terugbetaald door de Prov. Visserijcommissie.

Wens je meer informatie over deze cursussen of over andere activiteiten van het EBG, aarzel dan niet om contact op te nemen:

Educatief Bosbouwcentrum Groenendaal
Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart
tel. 02/657.93.64
fax. 02/657.57.54
e-mail: boseducatie@vlaanderen.be

Davidsfonds Zoektocht
Oostende. Tussen strand en polder
24 juni - 1 oktober 2000

Veel beleven

Oostende, koningin van de badsteden, heeft tientallen verrassende plekjes en een charmerend mooi hinterland. Deze zoektocht laat u kennismaken met de vrolijke drukte van het echte Oostende. Bovendien kunt u genieten van de rust van het groene polderlandschap. Een (gesloten) parcours van ca. 40 km leidt u langs Oostendse blikvangers als het Fort Napoleon, de Venetiaanse Gaanderijen, het Ensorhuis... Met de auto of per fiets verkent u daarna het Oostendse krekengebied. U vertoeft in landelijke dorpjes als Ettelgem en Stene. U toert rond in Oudenburg, waar ooit de Romeinen thuis waren. U bezoekt de Sint-Godelieve-abdij van Gistel. U ontmoet Gezelle en Permeke... en zee en strand nodigen uit tot verpozen. Zelig.

Veel krijgen

Elke deelnemer krijgt bij inschrijving gratis:

- de nieuwe cultuurtouristische gids Oostende. Tussen strand en polder (waarde: 495 fr.)
- een verrassingspakket met zomerse producten en een boekje met talloze kortingen voor een plezant verblijf aan zee
- gratis kinderzoektocht met strippostermap (waarde: 300 fr.) en een postkaart
- meer dan 1.500.000 fr. aan prijzen

Inschrijven

Van zaterdag 24 juni tot zondag 1 oktober 2000,
elke dag van 10 tot 17 uur bij Toerisme Oostende,
Monacoplein 2, 8400 Oostende (059/70.11.99).

Inschrijven kost slechts 595 fr. (495 fr. voor Davidsfonds leden) voor een dagje plezier met heel het gezin.

Gratis infolder te verkrijgen bij Davidsfonds,
Blijde-Inkomststraat 79-81, 3000 Leuven. Tele-
foon: 016/310.600

SPEUREN NAAR EEN LEEFBARE STAD

Wandelzoektocht

Wandelzoektocht

in 4 Vlaamse Provinciehoofdsteden
Brugge – Leuven – Antwerpen – Hasselt
Najaar 2000

Wandel- & fietszoektocht - Brugge

'Beter leven in een duurzaam Brugge' i.s.m. de Dienst Leefmilieu stad Brugge. Van 23 september tot en met 1 november 2000. Start: Beurs 'Beter Leven 2000', Beursplein, Brugge.

Wandelzoektocht - Leuven

'Langs de oevers van de Dijle' i.s.m. de Dienst Leefmilieu stad Leuven. Van 2 oktober tot en met 8 oktober 2000. Start: Toerisme Leuven, Stadhuis, Grote markt, Leuven.

Wandelzoektocht - Antwerpen

'Het Noorden kwijt?' i.s.m. de Stedelijke Milieudienst Antwerpen. Tijdens de Antwerpse Milieuweek van 9 oktober tot en met 15 oktober 2000. Start: aan de 'Milieubus', Sint-Jansplein, Antwerpen, dagelijks van 9 tot 15 uur.

Wandelzoektocht - Hasselt

'Binnen en buiten de groene Boulevard' i.s.m. het Provinciaal Natuurcentrum/Het Groene Huis en Stad Hasselt. Van 13 oktober tot en met 22 oktober 2000. Start: Toerisme Hasselt, Lombaardstraat 3, Hasselt.

U kan een gratis wandelboekje verkrijgen bij elke startplaats tijdens de vernoemde periodes (of telefonisch aanvragen bij Stichting Leefmilieu vanaf 15 september, mits tussenkomst in de verzendingskosten = 100 bef) met een routebeschrijving en nuttige en boeiende achtergrondinformatie, vragen en opdrachten. Er zijn per tocht mooie prijzen te winnen: fietsen, boeken, rugzakken, waardebons, ... In het najaar wordt per stad een prijsuitreiking voorzien. De winnaars worden schriftelijk verwittigd.

Bestellingen/Informatie:

STICHTING LEEFMILIEU vzw/KBC
Kipdorp 11, 2000 ANTWERPEN
Tel. 03/231.64.48 - Fax. 03/232.63.98
E-mail: leefmilieu@village.uunet.be

De term 'kouter' verwijst naar een typisch open akkerlandschap. Zij vormen de oudste landbouwcomplexen die aanwezig zijn in ons cultuurlandschap. Het ontstaan van kouters wordt gesitueerd in de periode tussen de 6de en de 9de eeuw. Deze vruchtbare goed gedraineerde gronden werden in de vroege middeleeuwen door de landbouwers als eerste ontgonnen. De valleien waar de waterhuishouding veel moeilijker was, fungeerden oorspronkelijk als extensieve graasweide. Een alsmaar groeiende bevolking leidde ertoe dat ook deze gebieden geïntensifieerd werden. Afleidingsgrachten werden gegraven en de percelen omzoomd met knotbomen en houtkanten. Op die manier kon men ook voorzien in het noodzakelijke brand- en geriefhout.

Aan het eerste kruispunt houden we links en volgen de Asselkouter tot in Moortsele. Op het einde van de Boterhoekstraat nemen we rechts: de Rattepas. Via de tweede straat links, de Kasteelstraat, komen we in de dorpskern van Moortsele. Via de Moortselebaan rijden we richting dorpskern die door de eeuwen heen zijn authentiek karakter heeft weten te bewaren. De moeite waard om eens van dichtbij te bekijken.

Langsheen de Moortselebaan komen we voorbij de ontwenningssliniek 'De Kiem'. Op het einde van de muur waarop we dit opschrift lezen, zit een ijzeren hek. Bij nader toezien blijkt dat hierachter nog een zware eiken deur verscholen zit.

Vraag 7

Wat is het eerste cijfer van het huisnummer dat op deze deur is gekleefd?

		11	
--	--	----	--

Op de hoek van het dorpsplein zien we een typisch dorpscafé uit de vorige eeuw. Het opschrift boven de deur vermeldt naast de naam van de uitbaatster ook de naam van het café.

Vraag 8

Naar welke heilige werd dit café genoemd?

4				--			12					
---	--	--	--	----	--	--	----	--	--	--	--	--

Loop ook eens tot aan het prachtig vroeg-gotisch kerkje van Moortsele. Het werd opgericht in de dertiende eeuw door de Sint-Salvatorsabdij van Ename en werd in 1936 als monument geklasseerd.

We vervolgen onze weg via de Kloosterstraat die over de spoorweg overgaat in de Bakkerstraat. Zo komen we aan de kerk van Landskouter. Wanneer we even halt houden zien we dat de kerktoeren een combinatie vertoont van laat-romaanse en vroeg-gotische kenmerken. Let ook op de merkwaardige asymmetrische toegangsdeur. Boven de deur zit een onversierd rondboog boogveld dat uit één stuk werd gehouwen en dat dateert uit de 12e eeuw. Ook dit kerkje is geklasseerd als monument.

De afdaling gebeurt via de Lembergstraat en dan onmiddellijk rechts de Aalmoezenijstraat in. Op onze linkzijdse treffen we een kappelletje aan. Het herdenkingsplaatje vertelt ons iets over de historie van dit gebouwtje.

Vraag 9

Wie vierde hier in 1961 zijn 50-jarig bestaan?

7					6						
---	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

Achter dit kappelletje strekt zich het Aelmoeseneiebos uit. Dit bos behoorde eeuwenlang toe aan de Sint-Baafsabdij van Gent die uitgestrekte landerijen bezat ten zuiden van Gent. Na de Franse Revolutie werd het bos overgedragen aan de toenmalige Commissie van Openbare Onderstand, later omgevormd tot O.C.M.W. De link met de naam van het bos is snel gelegd. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het bos nagenoeg leeggeplunderd door de bezetter. Na de oorlog werd het grootste deel terug heraangeplant met uitheemse soorten zoals Amerikaanse eik en Lork. Nu is het bos eigendom van de Universiteit Gent die in bepaalde delen aan wetenschappelijk onderzoek doet. De rest van het bos is vrij toegankelijk. Een echte aanrader in de lente wanneer voorjaarsbloeiers zoals bosanemoon, speenkruid, dotterbloem en sleutelbloem het bos prachtig kleuren.

Op het einde van de Aalmoezenijestraat nemen we links en via de Geraardsbergsesteenweg zijn we terug aan het station van Gontrode. Terwijl we wachten op de trein of de fietsen in de wagen laden kunnen we nog vlug volgende vraagjes oplossen:

Vraag 10

Hoeveel kasseistroken van meer dan twintig meter zaten verscholen in deze fietszoektocht?

	9	
--	---	--

De onderstaande foto's geven een aantal beelden weer die we zagen op onze fietstocht.

Vraag 11

Rangschik ze in de volgorde zoals we ze tegenkwamen.

	10	
--	----	--

Zanden bos, de Kesselse Heide

ANN MOORKENS

We bereiken de Kesselse Heide via de E313 Antwerpen-Hasselt, afrit 19 Massenhoven. Richting Lier N14 (Liersebaan). We volgen de N116 (Broechemsesteenweg), derde straat rechts (Achterbiest) blijven volgen tot aan de Koningsbaan waar we rechts afslaan. Deze weg wordt even later de Lindekensbaan. Wat verder vind je de parking van de Kesselse Heide.

Een middag wandelen in de Kesselse Heide is niet alleen genieten van de rust en de prachtige omgeving, er valt zoveel meer te beleven. Dit provinciaal groendomein werd in 1978 aangekocht en is ongeveer 45ha groot. De zeer arme zandgronden vormen het substraat voor uitgestrekte heidevelden en gesloten boscomplexen. In het gebied bevinden zich ook twee vijvers. Deze oude waterputten zorgen niet en-

kel voor een aangename afwisseling in het landschap, maar zijn ook een zegen voor de vele diersoorten en planten die op de Kesselse Heide voorkomen.

De grote zandvlakten op de Kesselse Heide zijn ontstaan na de laatste ijstijd, zo'n 10.000 jaar terug. Ook minder opvallende zaken herinneren ons aan de rijke geschiedenis van het gebied. Zo draagt één van de straten rond de heide de naam Aardstraat. Deze naam wijst op de oude term 'een aard'. De heide was vroeger 'een aard' d.w.z. eigendom van een kasteelheer of grootgrondbezitter. De eigenaar stelde het gratis ter beschikking van de gemeenschap en iedereen mocht er gebruik van maken. Naast een aard bestonden er ook 'vroenten'. Deze gronden waren eigendom van de kerk en mochten enkel tegen betaling worden gebruikt.

We vertrekken aan de parking van de Kesselse Heide. We volgen het wandelpad dat aangeduid is met de rode kleur. De wandeling is 10 km lang en duurt ongeveer 3 uur.

Volg de paaltjes tot aan nr 6. Hier zien we een houtmijt met daar achter een jonge bosaanplanting. In het verleden werden er op de Kesselse Heide een aantal boomsoorten aangeplant die hier van nature niet voorkomen. Sommige van deze exoten zijn echte pestsoorten geworden die zich massaal verjongen en de heide overgroeien. Een belangrijke taak van de beheerders is dan ook het bestrijden van o.a. Amerikaanse vogelkers.

We verlaten het domein en nemen links tot aan de asfaltweg. Aan de Vacrestraat slaan we rechtsaf. Aan het eerstvolgende kruispunt gaan we links de Vogelzangstraat in. Op de hoek van het voetbalterrein nemen we rechts de kiezelweg.

Vraag 1

Welke ploeg speelt hier thuis?

2																			
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

De rivier die we voor ons zien, stroomt van Herentals naar Lier, waar zij haar grote zus ontmoet.

	7								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Ongeveer 125 meter na de herberg 'De Beemden' slaan we rechtsaf. Aan het kruispunt met de Vogelzangstraat gaan we naar links. Kort daarna nemen we de eerste doorgang aan onze rechterzijde tussen weiden en kreupelhout. Deze weg brengt ons terug naar het domein de 'Kesselse Heide'. De Kesselse Heide heeft grote natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarde. Er zijn duidelijke sporen gevonden van Kelten en Romeinen. Het is echter pas ten tijde van het Frankische tijdperk dat het oorspronkelijke loofbos noemenswaardige menselijke ingrepen onderging. De Franken waren voornamelijk veehouders. Voor hun veeteelt waren uitgestrekte graasvelden vereist, zodat de bossen geleidelijk aan verdwenen.

5

A close-up photograph of a bumblebee on a yellow flower. The bee's hind leg is covered in bright orange pollen. The background is a soft, out-of-focus green.

Een bij aan het werk.

Vraag 3

	8					12					
--	---	--	--	--	--	----	--	--	--	--	--

Aan onze linkerkant liggen er 10 jaar oude plagplekken. Het bovenste laagje grond dat zeer vruchtbaar is door de humusvorming werd hier verwijderd. Vroeger werd deze laag in de stal gelegd om ze te vermen-
gen met de uitwerpselen van het vee.

Deze vruchtbare mest werd gebruikt om de graan- en boekweitakkertertjes rond de boerderij jaarlijks te bemesten.

Vraag 4

Welk vleesetend plantje vinden we hier massaal terug?

			9			4			
--	--	--	---	--	--	---	--	--	--

Van de opvallende struiken midden in de percelen werden vroeger de zaadtoppen gebruikt om abdijbier op smaak te brengen.

Volg het pad tot de betonbaan. Daar gaan we rechtdoor, 'De Heide' (straat) in. Even verder steken we de spoorweg over en slaan rechtsaf (kiezelweg). Aan de overzijde van de spoorweg zien we de oudste hoeve van de streek.

Vraag 5

Wat is de naam van deze boerderij?

			10		
--	--	--	----	--	--

We volgen het paadje tot aan 'Fort Kessel'. De flora wordt aan de grachtkant opgefleurd door twee meter hoge stengels en bloemen. Deze twee meter hoge planten zijn Reuzenbalsemien. De Reuzenbalsemien is een exoot.

Vraag 6

Hoeveel treinbiels tellen we tussen paal nr. 20 en blauwe plaat KES?

			11						
--	--	--	----	--	--	--	--	--	--

Aan het 'Fort Kessel' wandelen we links rond het water tot aan de ingangspoort.

Om de stad Antwerpen te versterken voor de Eerste Wereldoorlog werd een fortengordel gebouwd. Om het zicht tussen de verschillende forten niet te belemmeren moesten alle bomen worden gekapt. Ook de bomen op de Kesselse Heide, gelegen tussen de forten van Kessel en Broechem, werden opgeofferd ter verdediging van de stad Antwerpen.

Eén boom, een den die dienst deed als richtpunt of grensboom, mocht blijven staan. In die boom klopte men dan ijzeren stangen zodat hij geschikt was als uitkijkpost. Deze boom kreeg in het verleden vele koosnaampjes zoals 'den dikken boom', de 'mastenboom' of 'de bedboom'. Hij zou mogelijks afstammen van bebossingen op het einde van de 18e eeuw.

Net als zovele andere bomen overleefde hij de Tweede Wereldoorlog niet. Waarschijnlijk werd 'den dikken boom' gebruikt als brandstof.

Vraag 7

Hoeveel jaar is er gewerkt aan de bouw van dit fort?

6			
---	--	--	--

We wandelen rond de grachten van het kasteel en slaan de Fortstraat in die we volgen tot aan de Emblemsesteenweg. We steken de spoorweg over en slaan aan het volgende kruispunt rechtsaf (Lindekensbaan).

Die volgen we tot aan de Elzenstraat waar we linksaf slaan. In de taverne 't Steentje (voetbalveld), kunnen we het drankbonnetje gebruiken en frisse krachten opdoen voor het laatste deel van de tocht.

Na de verdiende rustpauze nemen we rechts de Vogelzangstraat en kruisen de Vaerestraat (wie vermoed is kan hier rechts afslaan en een kortere weg nemen naar de parking). De moedigen onder ons stappen echter rechtdoor tot 100 meter voorbij huisnummer 31. Daar slaan we rechtsaf dwars door de heide tot het rode wandelpaaltje nr. 24 (1 km rechtdoor).

Het hakhoutbestand van Amerikaanse Eik, wordt in samenwerking met de Antwerpse Zoo, gebruikt als voedsel voor een zeldzaam Centraal-Afrikaans dier.

Vraag 8

Over welk dier, dat jaarlijks 600 kg bladeren van de Amerikaanse Eik eet, hebben we het hier?

				3
--	--	--	--	---

Volg vanaf paaltje nr. 24 de aangeduide wandeling tot het vertrek/eindpunt.

Vraag 9

Hoelang is de aangeduide wandeling (in meters) die je kan volgen op de Kesselse Heide?

			5															1					
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

22ste Week van het Bos
"Een bos vol verBeelding"

Bossen vervullen verschillende functies. Je kan er in werken, fietsen, wandelen, joggen, genieten van de natuur, ... Traditiegetrouw heeft de Week van het Bos elk jaar een centraal thema. Dit jaar wil de afdeling Bos & Groen van de Vlaamse Gemeenschap het spanningsveld tussen bos en kunst bewandelen. De gevolgen van menselijke ingrepen in de Vlaamse bossen zijn duidelijk zichtbaar via onder meer het beheer. Bovendien zijn bossen in het verleden en het heden steeds een inspiratiebron geweest voor menig kunstenaar. Heel wat dichters, wandapijttelers, schilders, keramici, ... hebben 'bos' als thema niet links laten liggen.

Binnen dat kader heeft AMINAL, afdeling Bos & Groen van de Vlaamse Gemeenschap, in samenwerking met de diensten van de Vlaamse Bouwmeester, een kunstopdracht uitgeschreven voor kunstenaars jonger dan 35 jaar. Uiteindelijk zullen een aantal kunstenaars de kans krijgen om hun projecten te realiseren. De geselecteerde werken zullen tentoongesteld worden tijdens de Week van het Bos op de site van de vroegere priorij van Groenendaal. Wellicht zullen de kunstwerken de hele maand oktober te bewonderen zijn. Waar nu prachtige beukenrijen staan, bevonden zich vroeger de lusttuinen van de monniken. Je kan er in het huidige bos nog de overblijfselen van zien. De geest van mysticus en oprichter van de abdij, Jan van Ruusbroec, is er nog levendig aanwezig.

Naast deze kunstopdracht heeft afdeling Bos & Groen, samen met de VBV en vzw Jeugd en Poëzie een poëziewedstrijd uitgeschreven voor jeugd en jonge volwassenen. Meer info vind je op de website van de VBV (<http://www.vbv.be/weekbos.htm>)

De opening van de Week van het Bos vindt plaats in het Zoniënwoud op de site van Groenendaal. In

de namiddag kan je er terecht voor tal van activiteiten. Zo wordt de tentoonstelling van jonge kunstenaars plechtig geopend. De hele namiddag zijn er geleide wandelingen met boswachters en voordrachtskunstenaars. Uiteraard wordt er ook aandacht besteed aan de jongsten met verschillende animatiemogelijkheden. De liefhebbers kunnen ook nu weer 's middags hun hartje ophalen tijdens de traditionele barbecue.

De Week van het Bos is een organisatie van AMINAL afdeling Bos & Groen i.s.m. de Vereniging voor Bos in Vlaanderen en het Educatief Bosbouwcentrum Groenendaal.

Mystiek Chartreuzenbos
in heuvelend Hageland

FRANS PAUWELS I.S.M. MARC STREULENS

Deze zomerzoektocht laat ons kennis maken met één van de nieuwste en mooiste domeinbossen van Vlaams-Brabant, gelegen in de buitenwijken van de Leuvense agglomeratie. De wandelafstand bedraagt slechts drie kilometer en is ideaal voor een zomerse familieuitstap of een gezellige picknick. In het bos liggen twee grote speelzones en verschillende picknickbanken. Voor de geïnteresseerde wandelaars zijn er voldoende uitbreidingsmogelijkheden. Er zijn wandelroutes tot 10 km uitgestippeld. Zo doorkruist de GR.128 (Grote Routepad) het gebied. De wandeling is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen, maar de omgeven- de bosrijke villawijken en veldwegen bieden echter wel mooie alternatieven voor minder- valide personen. Het landschap is licht heuvel- lend. Laarzen zijn aanbevolen, tenzij na lan- gere droogteperiode.

Het Chartreuzenbos is sinds 1996 eigendom van het Vlaams Gewest, houtvesterij Leuven. Het bos is vrij klein, een 70-tal ha, maar aangenaam afwisselend in reliëf en samenstelling.

Het Chartreuzenbos ligt in het Hageland, op amper 5 km van Leuven-station, op het grondgebied van de gemeenten Linden en Holsbeek. Met het openbaar vervoer kan je vanuit Leuven-station bus 14 nemen naar Tielt/Diest, halte Hooglinden, Kortrijkstraat. De bushalte ligt op een kilometer van de startplaats. In het station kan je ook fietsen huren. Met de wagen neem je vanuit Leuven de N2 naar Diest. Na een 3-tal kilometer, sla je links af, richting Linden-centrum (Wolvendreef). Voor de kerk hou je rechts (Korenbloemstraat) aan het T-kruispunt naar links (Nachtegalenstraat), en dan aan het rondpunt rechtsaf (Kasteeldreef). Nu zal je door het Lindenbos rijden. Aan het eerste kruispunt sla je rechts af. Dit is de Kortrijkstraat, die je 1500m volgt, voorbij de ingang van het Chartreuzenbos, tot aan de kleine parking links. Terwijl je naar het startpunt rijdt, merk je dat het Chartreuzenbos samen met het nabij gelegen Lindenbos, de restant vormt van een groter boscomplex. Zoals zoveel Vlaamse bossen, werd dit boscomplex verkaveld in villawijken.

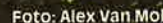
We starten de zoektocht aan de ingang van het Chartreuzenbos. Hou even halt aan het infopaneel. We komen er wat te weten over de structuur en de toegankelijkheid van dit bos.

Vraag 1

Hooveel gebods- en verbodsborden in verband met de Bostoegankelijkheid staan er afgebeeld op het infopaneel?

	8		
--	---	--	--

De naam Chartreuzen is afkomstig van de kloosterorde (Les pères Chartreux) die haar oorsprong had in de streek van Chartreuse, nabij Grenoble (Frankrijk, 1084). Deze kloosterorde, de Kartuziers, leefde zeer afgezonderd. Zoals alle kloosters hadden zij heel wat gronden in bezit om aan hun voedsel- en houtbe-

Welke soort vinden we hier?
De eerste of de tweede soort?

				13	
--	--	--	--	----	--

Ga echter rechtdoor tot aan de volgende splitsing, waar een holle weg bergaf loopt. Hier merken we goed dat we op een heuvel staan. Deze heuvel is typisch voor alle Hagelandse heuvels. Deze heuvel stond echter niet door opstuwing van de aardkorst, zoals de Ardennen of de Alpen. Miljoenen jaren geleden lag hier een zee met ondiepe zandbanken, net zoals er nu een hele rij ligt voor de Belgische kust. Deze heuvels, hier 'bergen' genoemd, zijn als het ware versteende getuigen van deze zandbanken, ook getuigenheuvels genoemd. In de middeleeuwen werd op deze heuvels wijn geteeld. Onder het Frans bewind begin negentiende eeuw verdween deze wijnbouw. Misschien heeft Napoleon hier in eigen persoon de laatste ranken afgezaagd! Zijn bed kan je in elk geval nog bewonderen in een nabij gelegen restaurant. Sinds kort kent het Hageland terug wijnboeren, met zowaar een 'appellation contrôlée'!

Iets verderop verlaten we de holle weg, en slaan we linksaf, het veld in. We begeven ons tussen de twee velden, rechtdoor richting bosrand met het graspad. Heel wat paadjes, soms openbaar domein, werden door landbouwers omgeploegd en opgenomen in hun veld. In de bosrand zien we een grote verscheidenheid

	11				
--	----	--	--	--	--

Naast het paviljoen, groeit een kleine naaldboom die we normaal in tuinen aantreffen. Bemerkt hoe de naalden op de twijgen staan. De naalden staan zoals bij de dennen, in bundeltjes, maar aan het uiteinde van elke twijg, staan ze toch apart ingeplant. Lorken en ceders vertonen deze eigenschap. Dit boompje is een verdwaaide ceder. In tegenstelling tot de lorken, verliezen zij niet elke herfst al hun naalden.

Aan de rechterkant van het pad staat een picknicktafel onder rijen beuken. Deze beuken werden vlak voor de oorlog 1914-1918 aangeplant. Deze standplaats is duidelijk rijker dan die van het begin van de wandeling, waar de dennen groeien. Vlakbij de bank staat een beuk met spechtengaten op meer dan 10 meter hoogte. In het Chartreuzenbos komen drie spechtsoorten voor: de grote bonte specht, de zwarte specht, en de groene specht.

Vraag 13

Hoeveel spechtengaten zitten er in de boom?

Nu volgen we terug de weg bergaf en almaar rechtdoor richting vertrekpunt. Hooghout van grote naaldbomen of beuken hebben we al gezien, nu zullen we door typische hakhoutbestanden wandelen. We zien dat de bomen verschillende stammen tellen, die allemaal beneden aan de voet samenkomen, naast afgezaagde stobben. Middelhout, de mengvorm tussen hoog- en hakhout, zullen we in dit bos niet zien. Tegenwoordig bestaan bijna alle bossen uit hooghout. In vroegere tijden, zagen onze bossen er heel anders uit. Het waren immers meestal hakhoutbestanden! Hout was een zeer belangrijke grondstof, en alomtegenwoordig in het dagelijks leven. Hakhout werd gebruikt om geriefhout uit te maken, huizen mee te bouwen, zoals voor het lattenwerk, of om bijvoorbeeld broodovens mee te stoken. Bomen werden daarom regelmatig tot tegen de grond afgekap. Uiteraard moeten hakhoutsoorten het vermogen bezitten gemakkelijk stofofslag te vormen. Beuken zijn dus slechte hakhoutbomen. Zoals we kunnen waarnemen, zijn kastanjabomen, eiken en berken wel geschikt. Links van ons werd gekapt als de gemiddelde boom ongeveer 25 cm omtrek had op borsthoogte.

Vraag 14

Om de hoeveel jaren gebeurde dergelijke kappingen? Om de (a) 5, (b) 10, of (c) 50 jaren?

 5

Aan de rechter- en linkerkant zien we dat we niet mogen inslaan. Hier bevindt zich eveneens een rustzone voor plant en dier. Op deze manier is het bos in zones ingedeeld en kunnen de spelende jeugd, de wandelende recreant en de rustbehoevende fauna toch samenleven in één klein bos.

Na ongeveer 600 meter komen we terug aan de splitsing met de holle weg, waar we bergaf zijn gegaan. De wandeling is rond! We hebben kennis gemaakt met het mooie Chartreuzenbos. Een ware afwisseling in standplaatsen, soortensamenstelling, beheersvormen, reliëf en toegankelijkheid.

Deze wandeling is gebaseerd op een zoektocht voor groepen en bosklassen, uitgewerkt door boswachter Marc Streulens, houtvesterij Leuven.

CASTANEA®

de natuur bekent kleur

De tamme kastanje behoort van nature tot Duurzaamheidsklasse II en wordt in Frankrijk reeds sinds decennia toegepast in tuinen, bossen en parken. In harmonie met het kleuren pallet van de natuur, vormt het een ideaal alternatief voor met CCA of met andere chemicaliën geïmpregneerd hout. Zonder zorgen voor opname via de huid van arseen of voor toxiciteit naar hogere planten, **zonder ongezond kleurtje**

uit kastanje hout van nature bestand tegen schimmel en vocht

aan competitieve prijzen

palen, afsluitingen (fencing),
antiparkeerpalen, slagbomen,
boomsteunpalen, poortjes,
banken, hekken, terrasplanken

NIEUW in België

Voor vrijblijvende informatie en offerte:
E. Vermeulenstraat 82, 2980 St-Antonius-Zoersel
Tel.: 03/384 19 07 - Fax: 03/385 08 41

Hoe gezonder de grond, hoe mooier de oogst.

De kwaliteit van de oogst wordt in grote mate bepaald door de kwaliteit van de grond. En die kan sterk verbeterd worden door er Vlaco-compost aan toe te voegen. Vlaco-compost corrigeert de zuurtegraad, verbetert de waterhuishouding (zowel van zware als van lichte gronden), verhoogt het humusgehalte en stimuleert het microbiële leven. Vlaco-compost houdt zo uw grond gezond.

www.vlaco.be

De kracht van compost

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

WESTTOERISME

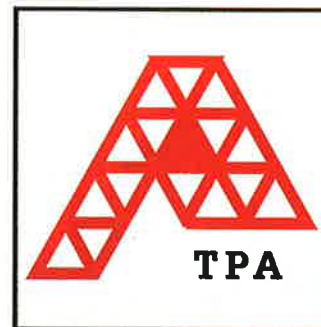
PROVINCIE
ANTWERPEN

Provinciaal Domein
"Zilvermeer"

Zilvermeerlaan 2
2400 Mol

tel. (014) 82.95.00

TOERISME
PROVINCIE
ANTWERPEN

TPA

TOERISME OOST-VLAANDEREN

Natuurvriendenhuis
De Berk
Essen

 lannoo

aWentura
SKI & OUTDOOR SPECIALIST

DeMorgen
ONAFHANKELIJK DAGBLAD

125 jaar
Davidfonds
1875 - 2000

STICHTING
LEEFMILIEU

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bos & Groen
Afdeling Natuur

HOOFDPRIJS

Toerisme Limburg schenkt ons een waardebon voor een weekend voor 2 personen ter waarde van 8.000 Fr. Dit arrangement wordt gekozen uit het aanbod hoeve /plattelandsvakantie uit de brochure Vlaanderen Vakantieland. Daarbovenop krijgt u een pakket boeken met een totale waarde van 10.000 Fr.

1ste prijzen

Hoofdprijs West-Vlaanderen: Westtoerisme VZW geeft een waardebon voor een gratis weekendverblijf voor 2 personen in West-Vlaanderen met een waarde van 5.000,-Bef uit de brochure Vlaanderen Vakantieland.

Hoofdprijs Oost-Vlaanderen: Toerisme Oost-Vlaanderen schenkt een kort weekend (1 overnachting) voor twee personen uit de rubriek 'Groen Vlaanderen' uit de brochure Vlaanderen Vakantieland.

Hoofdprijs Antwerpen: het provinciebestuur van Antwerpen schenkt een gratis verblijf (weekend of mid-week) in een blokhut op het Zilvermeer geldig in het naseizoen van 2000.

Hoofdprijs Limburg: Toerisme Kempen schenkt een trekkershutarrangement voor 2 personen voor een weekend voor 2 overnachtingen. Fiets-en wandelplezier verzekerd in de deze bosrijke omgeving.

Hoofdprijs Vlaams Brabant: deze prijs wordt geschonken door het Natuurvriendenhuis De Berk uit Essen. Deze waardebon omvat een mid-week (4 nachten) voor 2 personen in de formule kamer met ontbijt in het Natuurvriendenhuis De Berk.

Tweede prijs

2 waardebonnen van 4.000,- F van Avventura. Deze winkel levert alle kledij en uitrusting voor buitensporters. Avventura heeft vestigingen in Gent, Kortrijk en Brugge.

Overige prijzen

Een pakket wandelboeken en een prachtig geïllustreerd werk over Vlaams-Brabant, een prijs van de toeristische federatie Vlaams Brabant.

Stichting Leefmilieu schenkt ons twintig prachtige natuurboeken.

Het Davidsfonds schenkt ons 10 exemplaren van het prachtige boek 'Bossen van Vlaanderen' van de hand van Guido Tack, Paul Van Den Bremt en Martin Hermy.

Het Festival van Vlaanderen schenkt ons 10 boeken 'Gebouwen om naar te luisteren' door Ivo Adriaenssens.

Lannoo Uitgeverij schenkt ons 10 natuurboeken.

Afdeling Natuur schenkt ons ook een aantal prachtige natuurboeken.

Alle deelnemers kunnen na de wandeling genieten van de gratis consumpties die door de deelnemende horeca-zaken in de omgeving van elke zoektocht worden aangeboden. De drankbonnen zijn midden in de zomerboskrant terug te vinden.

Astrid Park

Astridplein
8420 De Haan

Taverne Bosrand

Park Hoge Kempen

Ketelstraat 77
B-3680 Neeroeteren-Maaseik

De Zoete Zonde

Bosstraat 1
B-9820 Munte

Taverne 't Steentje

Elzestraat 7
B-2560 Kessel-Station

Café de Kastaar

Schoolbergenstraat 218
B-3010 Kessel-Lo

HOOFDPRIJS

Toerisme Limburg schenkt ons een waardebon voor een weekend voor 2 personen ter waarde van 8.000 Fr. Dit arrangement wordt gekozen uit het aanbod hoeve /plattelandsvakantie uit de brochure Vlaanderen Vakantieland. Daarbovenop krijgt u een pakket boeken met een totale waarde van 10.000 Fr.

1ste prijzen

Hoofdprijs West-Vlaanderen: Westtoerisme VZW geeft een waardebon voor een gratis weekendverblijf voor 2 personen in West-Vlaanderen met een waarde van 5.000,-Bef uit de brochure Vlaanderen Vakantieland.

Hoofdprijs Oost-Vlaanderen: Toerisme Oost-Vlaanderen schenkt een kort weekend (1 overnachting) voor twee personen uit de rubriek 'Groen Vlaanderen' uit de brochure Vlaanderen Vakantieland.

Hoofdprijs Antwerpen: het provinciebestuur van Antwerpen schenkt een gratis verblijf (weekend of mid-week) in een blokhut op het Zilvermeer geldig in het naseizoen van 2000.

Hoofdprijs Limburg: Toerisme Kempen schenkt een trekkershutarrangement voor 2 personen voor een weekend voor 2 overnachtingen. Fiets-en wandelplezier verzekerd in de deze bosrijke omgeving.

Hoofdprijs Vlaams Brabant: deze prijs wordt geschonken door het Natuurvriendenhuis De Berk uit Essen. Deze waardebon omvat een mid-week (4 nachten) voor 2 personen in de formule kamer met ontbijt in het Natuurvriendenhuis De Berk.

Tweede prijs

2 waardebonnen van 4.000,- F van Avventura. Deze winkel levert alle kledij en uitrusting voor buitensporters. Avventura heeft vestigingen in Gent, Kortrijk en Brugge.

Overige prijzen

Een pakket wandelboeken en een prachtig geïllustreerd werk over Vlaams-Brabant, een prijs van de toeristische federatie Vlaams Brabant.

Stichting Leefmilieu schenkt ons twintig prachtige natuurboeken.

Het Davidsfonds schenkt ons 10 exemplaren van het prachtige boek 'Bossen van Vlaanderen' van de hand van Guido Tack, Paul Van Den Bremt en Martin Hermy.

Het Festival van Vlaanderen schenkt ons 10 boeken 'Gebouwen om naar te luisteren' door Ivo Adriaenssens.

Lannoo Uitgeverij schenkt ons 10 natuurboeken.

Afdeling Natuur schenkt ons ook een aantal prachtige natuurboeken.

Alle deelnemers kunnen na de wandeling genieten van de gratis consumpties die door de deelnemende horeca-zaken in de omgeving van elke zoektocht worden aangeboden. De drankbonnen zijn midden in de zomerboskrant terug te vinden.

Astrid Park

Astridplein
8420 De Haan

**Taverne
Bosrand**
Park Hoge Kempen
Ketelstraat 77
B-3680 Neeroeteren-Maaseik

De Zoete Zonde

Bosstraat 1
B-9820 Munte

**Taverne
't Steentje**
Elzestraat 7
B-2560 Kessel-Station

Café de Kastaar

Schoolbergenstraat 218
B-3010 Kessel-Lo